

Istoria trebuie știută. Nu neapărat pentru cultura generală pe care oricine ar trebui s-o aibă, ci ca mijloc de a întâmpina repetarea coșmarelor istoriei. Cel nazist este ceva de neacceptat acum. Atunci...a fost altceva...A venit pe baza ignoranței mulțimii. A venit, a făcut răul cel mare și a dispărut!. Dar urme a lăsat pe chipul omenirii. Urme care se văd și azi... Scriitorul german Heinrich Böll ne amintește cum a fost nazismul folosind o tehnică aparte. Totul e povestit de oameni care au cunoscut-o pe Leni Pfeiffer (născută Gruyten).

Leni

„timp de treizeci și doi de ani s-a supus, desigur, cu întreruperi, aceluia ciudat proces pe care-l numim procesul muncii.”

Aflăm pe unde și cât timp a lucrat. În prezentarea personajului cărții, Böll ne spune că Leni a fost măritată timp de trei zile cu un subofițer german și acum primește pensie de război. Oricum,

”lui Leni îi merge momentan destul de prost – și asta nu doar din punct de vedere financiar - mai ales □ de când iubitul ei fiu se află în închisoare.”

Heinrich Böll ne face un portret al eroinei sale folosindu-se de relatările diferitelor persoane care au cunoscut-o. Ni se face următoarea precizare:

„Autorul nu are nici pe departe cunoștința despre întreaga viață trupească, sufletească și amoroasă a lui Leni, dar s-a făcut totul pentru a primi în legătură cu Leni ceea ce se cheamă o informație obiectivă, iar ceea ce se va relata aici poate fi considerat cu o probabilitate care se învecinează cu siguranța.”

Leni e cam insensibilă sufletește...

„E tăcută și retrasă , e complet lipsită de amărăciune și de căință. Nu regretă nici măcar că n-a jelit la moartea primului soț.”

Mai aflăm despre personajul principal al romanului că

„judecând după fotografiile din tinerețe, Leni ar trebui considerată drept o fată drăguță și plină de prospețime.”

Arăta bine chiar și în uniformă unei organizații naziste pentru fete, pe când avea cincisprezece ani. Arătoasă fiind, stârnea poftele bărbaților. Aici Böll face o întreagă apologie a dorinței de apropiere trupească.

„Omeneasca dorință de împerechere cunoaște întreagă scală, de la dragostea la prima vedere până la imboldul spontan de a se împerechea doar o dată, fără a năzui spre o legătură de durată, cu o persoană de sex opus. Această dorință ajunge până la cea mai adâncă și răscolitoare pasiune care creează suflete și trupuri în plină frământare. Toate aceste patimi, care sunt tot atât de ilegale, de la cele mai superficiale la cele mai profunde, au fost trezite de Leni.”

La învățătură, Leni n-a fost prea grozavă...Din această cauză a fost cât pe ce să fie trimisă la o școală ajutătoare. Nu s-a întâmplat asta pentru că a primit doi ani la rând titlul de „cea mai germană fată din școală”. Și asta se întâmpla în anii marelui Război...Autorul scrie:

„Oare puteai s-o trimiți pe cea mai germană fată a școlii la școala ajutătoare?”

În timpul vieții ei de școlăriță, Leni a rămas repetentă la o școală de călugărițe.

„...a părăsit liceul cu un certificat penibil, pe care era trecut câte un „insuficient” la religie și matematică.”

A intrat apoi într-un pension condus de călugărițe, pentru a primi noțiuni de gospodărie, germană, religie, istorie și muzică.

Multe dintre aspectele de viață ale armatei germane (cel puțin în prima parte a războiului) sunt „descoperite” de autor prin scrisori rămase de la combatanți. Una dintre scrisori se referă la faptul că

„Acum e valabil principiul de a nu produce inamicului mai multă suferință decât e necesar pentru îndeplinirea misiunii militare.”

Tot aici se subliniază că sunt interzise, printre altele:

„1.Folosirea otrăvii sau a armelor otrăvite.

2.Asasinatul.

3.Uciderea și rănirea prizonierilor.

4. Refuzul de a acorda iertare.

5. Proiectilele sau armele care provoacă suferințe inutile, de ex. gloanțele dum-dum.”

Am putea să tragem o concluzie în urma lecturării acestor ultime rânduri citate din cartea scriitorului german Heinrich Böll, care e departe de mărturiile supraviețuitorilor din țările aflate vremelnic sub ocupația nazistă...

Cu ce pot fi total de acord e un pasaj dintr-o altă scrisoare din vremea războiului, scrisoare care se ocupă de igiena personală a militarului german.

„Pentru a se spăla miltarul se dezbracă până la brâu. Soldatul se spală cu apă rece. Consumul de săpun e un indiciu al curățeniei.[...] Unghiile se vor curăța cu un curățitor de unghii (nu cu cuțitul).”

Tot în această scrisoare, datată 14 ianuarie 1940, se spune:

„Prosoapele pentru față și pentru mâini se păstrează separat.”

Și toate astea în vreme de război...

Un roman cu o construcție interesantă folosită de Böll. Naratorul discută cu personajele care au cunoscut-o pe Leni Gruyten. Ajunge, în acest mod, din discuție în discuție s-o cunoască pe Leni doar din spusele celorlalte personaje. Poate cel mai remarcabil e faptul că făcându-ne o idee despre cine a fost Leni și ce viață a avut, putem înțelege viața poporului german necombatant, dar obligat de istorie să se plece, pentru a supraviețui, în fața ideilor schizofrenice ale celor care conduceau Germania în perioada războiului mondial.

Leni face orice pentru a supraviețui acelor ani. Cu modalitatea aceasta de a face orice pentru supraviețuire am fost și noi nevoiți să trăim în perioada comunistă. Personajul principal al lui Heinrich Böll a trebuit să ignore nedreptățile atât de evidente ale războiului. Noi, până mai ieri, a trebuit să aplaudăm tot ce venea „de sus”. Oare acum s-a schimbat ceva?...